

Genomineerde: De Felix

Architecturaal erfgoed wordt levendig wijkknooppunt

In Gentbrugge opende op 1 september 2025 de Felix. Het betekende de renaissance van het kenmerkende gebouw van architect Paul Felix aan de ingang van de Gentbrugse Meersen en vertegenwoordigt tegelijk de toekomst van de gebouwenportefeuille van Stad Gent. Met een focus op meervoudig gebruik en een duidelijke verankering in de wijk is de Felix namelijk één van de nieuwe wijkknooppunten van de stad.

Auteur: Elise Noyez. Foto's: Stad Gent

Het brutalistische gebouw op de hoek van de Braemkasteelstraat en de Driebeekstraat in Gentbrugge werd in de jaren 70 door Paul Felix ontworpen als dienstencentrum. Vandaag biedt het onderdak aan de lagere afdeling van Freinetschool 't Groen Drieske, de wijkbibliotheek, de Academie voor Muziek, Woord en Dans de Kunstbrug, het Secundair Kunstinstituut, het Felixcafé, het wijkcommissariaat, en de Dienst Burgerzaken. Daarnaast worden verschillende zalen opengesteld voor buurtbewoners en -organisaties en zijn ook diverse buitenruimtes vrij toegankelijk. In plaats van veel gebouwen in een wijk die gespreid gebruikt worden, heeft Gentbrugge met de Felix een herkenbaar stadsgebouw gekregen waar dienstverlening centraal aangeboden wordt. Dat kadert in de vastgoedvisie van Stad Gent om versnippering tegen te gaan en de gebouwenportefeuille te verkleinen. Dankzij het project konden verschillende huurpanden zo al afgestoten worden. Panden

die in eigendom zijn van de stad, zoals het Braemkasteel waar voorheen de academie gevestigd was, doorlopen de vastgoedcascade op zoek naar een nieuwe bestemming.

Ontworpen voor ontmoeting

De ambities van het project reiken evenwel veel verder dan het centraliseren van eigen dienstverlening alleen. Er werd niet alleen rekening gehouden met welke functies in de buurt nood hadden aan nieuwe of betere huisvesting, maar actief gezocht naar raakpunten, synergiën, een meerwaarde voor de wijk en een maximaal gebruik door een grote en diverse groep gebruikers. De Felix fungeert dan ook als een echt wijkknooppunt: burgers zetten er 's morgens hun kinderen af, gaan vervolgens hun nieuwe identiteitskaart afhalen, lenen een boek uit, drinken een koffie en ontmoeten elkaar. Het ontwerp van ATAMA onderstreept die

focus op ontmoeting. Door het gebouw van alle zijden toegankelijk te maken en de verschillende circulatiestromen vanuit een centrale agora te organiseren, ontstaan er kruispunten en ontmoetingsplekken. De diverse functies zijn niet zomaar als aparte eilanden naast elkaar geschakeld, maar overlappen of vloeien in elkaar over. Bepaalde ruimtes, zoals het politiecommissariaat en de loketten van de Dienst Burgerzaken, werden voor exclusief gebruik ingericht, maar in de regel zijn de ruimtes ontworpen om maximaal gedeeld te worden: de academie kan buiten de schooluren van de lagere school de klaslokalen gebruiken, de speelplaats op het maaiveld is buiten de schooluren vrij toegankelijk voor de buurt en de spektakelzaal - de enige nieuwe toevoeging aan het gebouw - kan net als heel wat andere zalen in het gebouw door externe gebruikers en organisaties gehuurd worden.

Facilitair gebouw- en gemeenschapsbeheerder

Om het gedeelde gebruik maximaal te faciliteren, zijn lokalen modulair ingericht met voldoende technische aansluitingen. Berg-ruimte werd bewust in de gangen in plaats van in de lokalen voorzien. Een performant

toegangscontrolesysteem helpt de verschillende circulatiestromen te organiseren en er werd gekozen voor een centraal postpunt en een centrale afvalstraat. Ook de dienstverlening is heel bewust afgestemd op het meervoudig gebruik. Verschillende stadsdiensten nemen in de Felix een deel van de taken op zich: het Mobiliteitsbedrijf staat in samenwerking met de Fietsambassade Gent in voor het beheer van de deels verzonken fietsstalling, terwijl de Groendienst het onderhoud van de groenzones op zich neemt. FM voorziet omwille van het intensief gebruik van bepaalde lokalen onder meer in extra schoonmaak. Uniek en essentieel is daarnaast de aanstelling van een facilitair gebouw- en gemeenschapsbeheerder. Deze functie vormt de spil tussen de verschillende interne gebruikers, zorgt dat afspraken gerespecteerd worden, scherpt het afsprakenkader waar nodig verder aan en helpt eventuele misverstanden en frustraties tijdig aan te pakken. Voor buurtbewoners en organisaties die gebruikmaken van de ruimtes in het gebouw, geldt een reglement voor extern verhuur.

Erfgoed krijgt nieuw toekomstperspectief

Het verzoenen van de noden en wensen van verschillende interne en externe gebruikers is slechts één van de opdrachten van het project. Daarnaast aligneert het ook de erfgoedwaarde van het gebouw met de hedendaagse duurzaamheidsnormen en comforteisen. Hoewel het voormalige dienstencentrum niet als monument beschermd of geklasseerd is, koos Stad Gent voor maximaal hergebruik. Het buitenschrijnwerk, de

vloeren, betonstructuren, trappen en andere kernonderdelen bleven maximaal behouden en waar nodig technisch geoptimaliseerd. Daarnaast wordt gebruikgemaakt van toekomstbestendige technieken en bouwmaterialen. Het gebouw werd maximaal geïsoleerd, er wordt aan regenwaterrecuperatie gedaan en dankzij de aanleg van een BEO-veld en de plaatsing van pv-panelen worden er geen fossiele brandstoffen meer gebruikt. Meerdere CO₂-gestuurde luchtgroepen zorgen ervoor dat de binnenluchtkwaliteit ook bij sterk wisselende bezettingen gegarandeerd blijft, en een gloednieuw gebouwbeheersysteem geeft continu controle over onder meer het waterverbruik, de binnentemperatuur en de luchtkwaliteit. Op die manier verzekert FM een optimaal gebruik van de beschikbare installaties en kunnen eventuele afwijkingen snel geïdentificeerd en verholpen worden.

Pioniersproject

De jarenlange voorbereiding buiten beschouwing gelaten, nam de renovatie en uitbreiding van het voormalige dienstencentrum in totaal, van de eerste spadesteek tot de opening op 1 september 2025, vier jaar in beslag. In die periode stoomde Stad Gent een kenmerkend erfgoedgebouw klaar voor de komende vijftig jaar en zette het meteen de lijnen uit voor de eigen toekomst. De Felix illustreert immers mooi de ambities van de stad om versnippering tegen te gaan, erfgoed te waarderen en energieverbruik te optimaliseren. En toch ligt de grootste verdienste van het project niet in het materiële. Waar de Felix echt pioniert, is in de impact op het sociale weefsel. ●

